

Ľupčianske zvesti

www.slovenskalupca.sk

16. ročník

OBECNÉ NOVINY OBYVATELOV, RODÁKOV A PRIATELOV OBCE SLOVENSKÁ ĽUPČA

číslo 8 | september 2014

Aktuálne v obci
Komunálne
voľby

2

Aktuálne v obci
Otázky a odpovedí
je veľa

4

Priestor pre školy
DFS
Drienka

8

Zaujímavosti
Z hradnej
histórie

14

Šport
Športové
srdce 2014

16

Ako sa „zviditeľniť“

Vandalizmus alebo vandalstvo je svojvoľné poškodzovanie a ničenie verejného alebo súkromného majetku a podobných statkov, väčšinou pre vlastné potešenie alebo sebarealizáciu. K takémuto činu väčšinou chýba nejaký jasný motív. Poškodzovanie cudzej veci rieši zákon č. 300/2005 Z. z. § 245, 246. Ničenie a poškodzovanie majetku obce, do ktorého spadajú aj nádoby na vysádzanie kvetov, je zakotvené vo Všeobecne záväznom

rušovanie VZN obce? Pretože sa našiel niekto veľmi akčný, kto vytrhol kvety

dievčat vo veku cca 12 – 13 rokov, poprevracané aj smetné nádoby.

Trampolína z dvora Materskej školy sa ocitla na Železničnej ulici, samozrejme, poškodená. Čo tým chceli dotyční dokázať?

K zverejnenej informácii krádeže v MŠ na fb stránke obce sa dostal pán Peter Paško. Rodáka zo Slovenskej Ľupče, žijúceho v Brunne, táto informácia chytila za srdce. Pomocnú ruku podala LS - Naše Slovensko. Škôlkari a celý kolektív MŠ sa tešia z novej trampolíny, ďakujú za pomoc a poskytnutie financií na jej kúpu.

nariadení obce č. 2/2013 odst. 3, písm. f. Preto spomínam trestný zákon a po-

z kameninových črepníkov v blízkosti MKS a katolíckeho kostola, pomohol kvetom z črepníkov po Hronskej ulici, premiestnil stojan na bicykle do stredu štátnej cesty. Vytrhané kvety, niektoré dokonca aj s koreňovým systémom, skončili na miestnej komunikácii a na parkovisku. A aby toho nebolo málo, celou Hronskou, Školskou ulicou a okolo Miestneho kultúrneho strediska zostali po neskorej večernej prechádzke, mimochodom

Obec Slovenská Ľupča

pod záštitou starostu Ing. Miroslava Macáka

vás pozýva

na súťaž vo varení „Luteránskej procesie“

dňa 27. 9. 2014 od 10.00 hod., v parku pri MKS
Na dobrú náladu zahrá hudobná skupina Galaxy.O 16.00 h vystúpi hosť a súčasne predsedníčka poroty
speváčka a herečka Gizka OňováOd 19.00 h tanečná zábava v MKS, hrá DJ Filip Lamper
Bližšie informácie: sekretariát OU Slovenská Ľupča

Vedia rodičia či zákonní zástupcovia, čo robia ich deti a zverenci vo večerných či nočných hodinách? Nezostávajúme ľahostajní k takémuto správaniu sa detí či mládeže! V do-

spelosti sa to môže odzrkadliť v ich trestnom zázname. **text + foto eg**

Dodatok

Radost detí z novej trampolíny netrvala dlho. O dva týždne sa ktosi rozhodol defom opäť ublížiť a trampolínu zasa poškodil. Tentoraz si to odniesli ešte aj dvere na budove škôlky a kancelárie pani riaditeľky. Ktovie, kde by sa „siláci“ pri svojom konaní dostali, našťastie ich vyrušil alarm. **ED**

Po prietrži mračien

Slniečko si vyšlo, ako keby sa nechumelilo. Krásny deň po večernej prietrži mračien, starosti a škody vytopených. Opäť vytopená tržnica – vyše 1/2 m vody, všetko tu sa valilo dolu Cambelovou ulicou do prvomájky a od Otavy do dvora a budovy zdravotného strediska. Tam voda do pol lýtok. Hasiči v plnom nasadení, pomáhala aj mládež. Strašná, len pár minútová prietrž mračien a veľký prívod vody, ktorý nestihla nasiaknutá zem vstrebať, spôsobila opäť škody. Vytopené pivnice, dvory a záhrady však nespôsobuje nová kanalizácia, ako sa mnohí domnievajú. Tá je stále uzamknutá, a teda do nej nič netečie, funguje stále len stará, pôvodná kanalizácia. Z novej šachty, ak sa valila voda, tak len preto, že na poklope sú otvory a tečúca voda do tohto uzatvoreného priestoru natiekla a vytekala späť von. Stará kanalizácia nestačí pohltiť prívodovú vodu, do zeme tiež nevsiakne veľa vody, a tak sa stane to, čo aj v spomínaný deň. Prírodu neoklameme.

Ráno o 5.00 hod. nástup na riadenie zaplavenej tržnice.

Po upadnutí vody zostal päťcentimetrový nános blata. Ani sa nečudujeme, pretože dolu Podkonickou cestou tiekol potok. Aby sme zabránili vyvaleniu vstupnej brány na tržnici, museli sme vykopnúť

spodnú drevenú výplň a dať vode možnosť odtiecť. Po otvorení brány všetka voda, čo bola v priestore tržnice, nabrala smer dolu Cambelovou ulicou. O 6.15 hod. ráno sme volali BBRSC a od nich prišlo auto vytriahnuť nános piesku v šachtách na Podkonickej ceste. Poobede znova zasahovali naši hasiči, ktorí vyčistili tržnicu a parkovisko od blata.

Hasiči a opäť naši hasiči. Chlapi, ktorí prídu unavení z práce a bez slova nastúpia opäť pomáhať našej obci, našim ľuďom bez nároku na odmenu, len za ďakujem pekne. Takže skutočne – ÚPRIMNE ĎAKUJEME, chlapi, zas a znova. **id/eg**

foto archív eg+DHZ

Policajné okienko

Príslušníci OO PZ v Slovenskej Lupči v mesiaci august 2014 evidujú v územnom obvode Obvodného oddelenia 17 priestupkov, z ktorých je 9 priestupkov proti majetku, 7 proti občianskemu spolunazávaniu a 1 proti bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky v súvislosti s požitím alkoholických nápojov pred jazdou. 2 prípady boli odstúpené na prerokovanie na Okresný úrad v Banskej Bystrici a ostatné priestupky sú v štádiu objasňovania. V prevažnej miere išlo o drobné krádeže, resp. poškodenie majetku a priestupky, súvisiace so susedskými spormi a drobnými ublíženiami na zdraví.

V mesiaci august 2014 eviduje OO PZ v Slovenskej Lupči celkom 3 trestné oznámenia o spáchaní trestného činu. Ide o otrávenie orla skalného vo voliére v obci Poniky, vlamanie do železiarstva v Slovenskej Lupči a krádež prevodovky motora lanovky na Šachtíčkách. V poslednom prípade bol zistený páchatel skutku

a ostatné prípady sú v preverovaní.

V územnom obvode Obvodného oddelenia Slovenská Lupča boli zaznamenané dopravné nehody – s 1 smrteľným zranením, s 2 ťažkými a so 4 ľahkými zraneniami bez požitia alkoholu. K smrteľnej DN došlo vo štvrtok dňa 21.08.2014 v čase o 14,50 hod. na ceste č. I/66 v km 109,70 pri ČS PHM Jurki Brusno, pri vychádzaní OMV z ČS PHM na cestu č. I/66 došlo k zrážke OMV s motocyklom, pričom došlo k usmrteniu vodiča OMV. K 3 DN došlo na ceste č. I/66 v km 98,30; v km 109,70; v km 110,00; k 1 DN došlo na ceste č. III/066 33 v obci Priečod, k 1 DN došlo ploche prilahlej k ceste č. III/066 42 naproti obj. Grajciar v Lučatíne, k 1 DN došlo na križovatke miestnych komunikácií v obci Medzibrod (ul. Krížna a Pri ihrisku). K najväčšiemu počtu dopravných nehôd došlo vo štvrtok a v nedeľu, najväčší výskyt DN bol zaznamenaný v čase od 8,00 do 16,00 hodiny.

OO PZ

Komunálne voľby 2014

Lupčianske zvesti dávajú bezplatne priestor na zverejnenie volebného programu zaregistrovaným kandidátom na funkciu starostu a poslancov OZ v Slovenskej Lupči.

Kandidátom na post starostu poskytneme jednu stranu LZ – 80 riadkov textu, kandidátom na poslanca OZ – 25 riadkov, formát textu Word. Príspevky prosíme dodať aj s aktuálnou fotografiou.

Termín dodania textu je **do 10. októbra 2014**, doručiť mailom na adresu: zvesti@slovenskalupca.sk alebo osobne na USB, alebo CD do kancelárie LZ – prízemie OÚ – pani Eve Gránerovej.

RR

Stručne z rokovaní OZ

Zo dňa 29. júla 2014

- schválilo výkon funkcie starostu v zmysle § 11, ods.4 zákona č.369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení zmien a doplnkov. Vykonávanie funkcie starostu obce Slovenská Lupča bolo schválené na volebné obdobie rokov 2015 – 2018 na plný úväzok.
- v zmysle § 9 zák. č.369/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí bude mať Obec Slovenská Lupča jeden volebný obvod a 9 poslancov.

Zo dňa 16. septembra 2014

- schválilo výsledok zverejneného zámeru prenechať majetok obce (priestory po bývalej lekární pri VUB) do nájmu pre Dasal, s.r.o., Slovenská Lupča, kde bude zriadené Tréningovo – relaxačné centrum pre ženy

Budeme mať v Lupči opäť čerpaciu stanicu na pohonné hmoty?

Poslanci sa zaoberali podnikateľským zámerom fi. SNOPKO, s.r.o., ktorá plánuje vybudovať pri železničnej stanici čerpaciu stanicu pre výdaj nafty, benzínu Natural a autoumyváreň. Starosta obce upozornil, že na tento zámer je potrebná zmena v územnom pláne obce, pretože v schválenom ÚP obce takáto stavba nie je zahrnutá. Čerpacia stanica je plánovaná na Route 66. Občania tejto lokality boli niekoľko rokov vystavení hluku zo železničnej stanice v čase, keď tu bola prekládka nákladných vagónov. OZ žiada fi. SNOPKO, s.r.o., doplniť podklady a vypracovať štúdiu k tomuto podnikateľskému zámeru na náklady žiadateľa. **ED**

Prečo nefungoval rozhlas?

Porucha, spôsobená úderom blesku, vyradila na niektorých uliciach našej obce miestny rozhlas. Situáciu riešime postupným nahradzáním starších reproduktorov za vysielateľový rozhlas. Týka sa to hlavne Námestia SNP. Akýkoľvek

problém, či už s verejným osvetlením, či nefunkčný rozhlas prosím zapísať do zošita, ktorý sa nachádza vo vestibule OÚ, mailom na spravcamajetku@slovenskalupca.sk alebo na tel. čísle 0903547969. Ďakujeme za pochopenie. **eg**

„Sikovnosť moja, neopúšťaj ma!“ Takto sa hovorí. Toto je hlavná príčina, že v našej obci nefunguje (hlavne po Námestí SNP) miestny rozhlas. Obrúhané drôty a k tomu ešte aj poohýbané stĺpy. **eg**

Oprava strechy v MŠ

V mesiaci august sa vykonal náter strechy nad hospodárskou budovou v materskej škôlke. Na mnohých miestach do budovy zatekalo, a týmto spôsobom sme chceli zabrániť väčším škodám na majetku. Využili sme na tento účel chlapov, dlhodobo nezamestnaných.

text + foto eg

Radosť z nového majú nielen dospelí, ale aj deti

Pred koncom minulého roka sme dostali zo štátneho rozpočtu účelovo viazanú dotáciu na vybudovanie chodníka pre peších v novej lokalite Pod zámkom. Obyvatelia tejto časti /nová výstavba od autobusovej zastávky smerom na Lučatín/ si pri výstavbe rodinných domov na vlastné náklady vybuodovali inžinierske siete k svojim rodinným domom. Hoci domčeky pribúdali a pribúdali aj rodiny s malými deťmi, chodník zatiaľ nemali aj napriek riziku, ktoré vzhľadom na blízkosť štátnej cesty tu neustále bolo. Vďaka dotácii sa konečne po mnohých administratívnych útrapách podarilo v prvej polovici septembra tento chodník dobudovať. Musím však povedať, že v hodine dvanástej, pretože dotáciu je potrebné vyčerpať a zároveň aj vyúčtovať do konca septembra. Súčasne sa vykonal prípravné práce na priebežné osadzovanie osvetlenia a rozhlasu, aby už v budúcnosti nebolo potrebné opätovne objednávať výkopové práce. A že radosť z takejto „dospeláckej“ akcie mali aj deti, sme sa mohli presvedčiť prvú septembrovú nedeľu. Sl-

niekoľko svietilo a deti mohli bez strachu vybehnúť na kolobežkách či kolieskových korčuľoch na takmer dokončený chodník. Konečne tak mohli opustiť aj dvory domov a spoločne si užívať pekný deň. Musíme však spomenúť aj pomoc samotných občanov tejto časti. Či to už bolo vykonávanie stavebného dozoru bez nároku na odmenu alebo tiež pomoc pri výbere najlacnejšieho a naj-

výhodnejšieho dodávateľa prác. K poskytnutej dotácii obec prispela aj financiami z vlastného rozpočtu a pokiaľ sa podarí v tomto roku osadiť aspoň 2 svietidlá a preložiť tiež upozornenie na rýchlosť jazdy, prispejeme tak k bezpečnosti našich občanov ešte viac. **id**

foto eg

Otáznikov a odpovedí je veľa

Človek si ani neuvedomuje, ako ten čas letí. Pri svojom každodennom živote, plnení svojich povinností v práci, v kruhu rodiny, príde na to, že by sa mal na chvíľu zastaviť a začať premýšľať o rôznych veciach, ktoré ho trápia, ktoré by chcel zmeniť. Kladie si otázky, na ktoré chce aj odpovede. Samozrejme, to záleží od toho, či človek chce aktívne žiť, či mu prostredie žije. Otáznikov a odpovedí je veľa.

Každý z nás by si mal nájsť svoje miesto. Nielen v kruhu rodiny, ale aj v kruhu tých, ktorí chcú pomôcť pri riešení problémov. Nie všetci na to majú, ale každý môže určitým spôsobom pomôcť. Našiel som ľudí, ktorí svojou osobnosťou, svojou charizmou vedia dať dokopy ľudí, ktorí sa rozhodnú problémy riešiť. Stačí sa rozhladať okolo seba, rozprávať sa a sami zistíme, že si máme čo povedať a môžeme spoločne napomôcť dobrej veci. A to sa týka najmä problémov obce, v ktorej žijeme.

O to aktuálnejšie je to teraz v čase, keď pred nami sú komunálne voľby, keď si budeme voliť svojich zástupcov do samosprávnych orgánov. Budeme voliť starostu miestnej samosprávy. Nebudeme len voliť, budeme aj bilancovať, a hlavne hodnotiť prácu starostu a aj poslancov za posledné štyri roky. Boli sme s nimi spokojní, urobili všetko, čo bolo potrebné?

Preto vám predkladám to, čo bolo v mojom volebnom programe a čo sa urobilo a čo bolo urobené v spolupráci s poslancami, zamestnancami a občanmi za volebné obdobie 2011 – 2014, volebný program starostu, ktorý bol napísaný na plagátoch a letáčkoch pred voľbami. Uvádzam to preto, lebo niektorí občania tvrdia, že papier znesie veľa, tak nech porovnáva, kto chce porovnávať.

Môj volebný program:

Čo chceme riešiť v našej obci:

- Rozšírenie územného plánu o výstavbu v nových lokalitách (Zábrež, Záhradná)
- Postupné vysporiadanie pozemkov pod nové cesty podľa územného plánu (výstavba sa zastavila)
- Zlegalizovanie všetkých drobných čiernych stavieb v obci
- Konečné dobudovanie autobusovej zastávky (Pod zámkom)
- Vyčistiť všetky potoky bez rozdielu vlastníka (pre prípad budúcich povodní)

V čom pomôcť:

- Podporovať školu vo vyučovaní anglického jazyka pre základné ročníky
- Podpora všetkých športov a aj jednotlivcov, reprezentujúcich našu obec
- Podporovať organizácie, spolky a všetky súbory v obci

- Obecné priestory nepredávať, ale lepšie prenajímať

Na základe tohto volebného programu som vypracoval materiál:

Strategické ciele a rozvoj obce na obdobie 2012 – 2017

- Na základe analýzy súčasnej situácie a predpokladov ďalšieho rozvoja navrhujem pre obec Slovenská Lupča nasledovný strategický cieľ na obdobie 2012 – 2017 – bol schválený OZ:
- Podpora malého a stredného podnikania zo strany obce
- Vymedziť prenajímateľné obecné priestory pre potrebné služby a remeselné dielne
- Rekonštrukcia vybraných budov v obecnom vlastníctve a ich príprava na prenájom podnikateľským subjektom
- Rekonštrukcia remeselného dvora a dobudovanie

- a verejnej zelene
- Regulácia miestneho potoka – Taraska
- Rekonštrukcia a výstavba autobusových zastávok
- Výstavba bezdrôtového rozhlasu
- Príprava pozemkov pod IBV
- Vybudovanie ozvučenia a verejného osvetlenia na cintoríne
- Nakladanie s komunálnym a drobným stavebným odpadom
- Zintenzívniť separáciu komunálneho odpadu a zabezpečiť jej uplatňovanie v celej obci
- Zabezpečiť likvidáciu čiernych skládok v obci
- Zlepšiť úroveň poskytovaných zdravotníckych a sociálnych služieb
- Rekonštrukcia zdravotného strediska
- Zvýšiť úroveň poskytovaných sociálnych služieb
- Budovanie a rozvoj školskej infraštruktúry
- Rekonštrukcia I. pavilónu ZŠ a ZUŠ
- Rekonštrukcia MŠ
- Zachovanie kultúrno-historického potenciálu obce a rozvoj cestovného ruchu na regionálnej a miestnej úrovni
- Zachovanie a rozvoj ľudových tradícií (folklorný tanec, hudba a spev, ľudové remeslá, ľudový odev a doplnky, pôvodné bývanie a hospodárenie) a ich maximálne využitie v cestovnom ruchu a agroturistike
- Podpora zakladania kultúrnych spolkov a inštitúcií
- Modernizácia knižnice
- Tak a teraz porovnajme, čo sa podarilo a čo nie.

Čo sa podarilo

- Čo sa doposiaľ podarilo (2011 – 2014), i keď bolo povedané, že sa NIČ neurobilo za tohto vedenia v obci
1. Splácanie úverov z minulosti – Sokolovňa (nešťastná investícia)
  2. Zvýšenie nájomného OPL z 1 € na 30 000 € (cca 1 milión Sk). Keď som odišiel v roku 1998

- z funkcie predsedu MNV, tak bol nájom OPL 1 mil. Sk. Potom za 12 rokov 1 € ročne a po mojom príchode ihneď 30 000 €.
- 3. Dotácie od ministerstiev a vlády SR do obce – mimo rozpočtu 73 000€ (cca 2 milióny Sk) – nie je to samozrejmosť. To sú projekty a osobné stretnutia, ktoré tento príjem zabezpečili.
- 4. Predpokladané dotácie od predsedu vlády SR na MŠ a okná na ZŠ cca 20 000 € ešte v tomto roku – sú iba v štádiu predrokovania – nesľubujem.

Vybudovanie splaškovej kanalizácie a ČOV

Problémy sú stále. Výstavbu ste sledovali za tie dva roky dosť dôkladne, tak je škoda sa rozpisovať, ako to bolo a v akom je to v stave, viac bolo uverejnené v LZ 3/2014.

Teraz sa zamýšľať nad tým, že projekt je zle spracovaný, je neskoro, ale je to chyba bývalého vedenia obce, ktoré si to nedostriehlo. Keby bolo po mojom, tak by sa postavila iba čistička a nemali by sme problémy s rozkopanou obcou – a poznámky, že nám to ukladá zákon. Tak sa spýtam, koľko obcí nemá vôbec kanalizáciu a nič sa nedeje. V prípade zastavenia prác by nám hrozila pokuta 2,5 mil. € a museli by sme štátu vrátiť cca 4 mil. €. To by bol koniec pre obec. Ešte aj teraz nad nami visí Damoklov meč. Doprastav dopadol, ako dopadol, a chce sa s nami aj súdiť, lebo som nepodpísal a ani nepodpíšem doklady, ktoré sú pre obec nevýhodné.

Prípraviť projekčne a materiálne výstavbu kúpaliska (za Chromekom)

Tak to sa nepodarilo. Chcel som ho pôvodne pripraviť za Chromekom, ale som nemal úplné informácie, že tam je naplánovaná

foto archív LZ

Na čo sa zabúda a čo je potrebné:

- Pripraviť projekčne a materiálne výstavbu kúpaliska (za Chromekom)
- Vybudovať detské ihrisko
- Opraviť altánky v prírode
- Lepšie využiť MKS

A na koniec:

- Voľne prístupný internet v obecných parkoch
- Opraviť rozhlas a zmeniť zvuku obecného rozhlasu

múzea remeselných tradícií

- Vybudovanie ľudového Domu remesiel
- Rozvoj dopravnej infraštruktúry
- Úprava a rekonštrukcia miestnych komunikácií
- Rekonštrukcia a dobudovanie chodníkov
- Rekonštrukcia a dobudovanie parkovacích plôch a zón
- Rozvoj občianskej infraštruktúry
- Vybudovanie splaškovej kanalizácie a ČOV
- Úprava verejných plôch

čistička a nedá sa s tým pohnúť. V tomto prípade to bolo ozaj na papieri, ale v skutočnosti sa to nerealizovalo. Ale aby som si až tak nespál popol na hlavu, mám pripravenú štúdiu na plavárňu pri základnej škole, tam, kde je zberný dvor, lebo ten chcem premiestniť mimo stred obce.

Cesty

- Hronská ulica – nestálo to obec nič, ale po rokoch je konečne vybudovaná. Nemala nič s kanalizáciou a už len čakáme na schválenie, aby tam bola zakázaná doprava vozidlami nad 12 ton. Náklady na vybudovanie hradil sponzor, a to tiež neprišlo samo od seba.

- Úprava cesty Záhradná ulica – frézing využitie odpadu je dočasné riešenie. Po majetkovom vysporiadaní sa pristúpi ku komplexnému riešeniu.
- Kompletná oprava cesty do Driekyňa

- Osadenie nových dopravných značiek a zrkadiel
- Športová ulica – vybudovanie obrubníkov a šacht
- Czambelova a Školská ulica – obrubníky a nové celé cesty (keby sa asfaltovalo iba po kanalizácii, nebolo by to v takom stave) obrubníky zaplatila obec a doasfaltovanie sponzor
- Zdravotné stredisko - Výmena okien – plastové, zateplenie strechy
- Požiarna zbrojnica – nové dvere, nákup čerpadla, agregátu a výstroje
- MKS – oprava vody, maľovanie, murárske práce
- Materská škola – rozšírenie tried – úpravy učební a kancelárie, oprava strechy, rekonštrukcia pavilónov – plastové okná
- Vyčistenie a odpredaj bu-

dovy bývalých detských jasí – pri Stelle, 10 rokov to bol problém.

Osvetlenie

- Solárne osvetlenie na chate v Lopušinách

- Autobusová zastávka Pod zámkom je nová, renovácia autobusových zastávok
- Lupčianska ulica – celá šírka cesty sa upravila

- Oprava osvetlenia v obci – výmena žiaroviek 66 W a 38 W za úsporné 15 W a 12 W
- Osvetlenie chodníka popri

- železnici – Hronská – Železničná ulica
- Osvetlenie – Podkonická cesta, Peniažky

Cintorín

- Oplotenie cintorína – výmena dverí na dome smútku za plastové, maľovanie obradnej siene
- Pravidelné čistenie po kamenároch a kosenie
- Vypílenie stromov na cintoríne – nebezpečenstvo pádu, a tým poškodenie náhrobných kameňov

Strechy

- Výmena strechy – VÚB a lekárň
- ZUŠ – vybudovanie podkrovných priestorov
- Nafukovacia hala – Základná škola Sama Cambela
- Nová strecha na škole pre 1. – 5. ročník
- Nová strecha na Dome remesiel

- Nová strecha na Sokolovni

Obecný úrad

- Finančne podporuje spoločenské organizácie v obci, folklórne súbory a aj niektoré iné aktivity ako stretnutie Wrangler Jeep, Lučatínska 11, Stretnutie generácií – Kalíše, športové podujatia – nohejbal, stolný tenis, detský maratón a rôzne malé súťaže v MŠ. Podporili sme finančne alebo spoluúčasťou aj vybudovanie detského ihriska na Školskej ulici, Lupčianske Rodeo, krst knihy Márie Demjanovej a pána Jozefa Banáša.

- Generálna oprava obradnej siene na OÚ, vymaľovanie vestibulu
- Taraska – protipovodňové poldre, vykopyvaný odvodňovací rigol

- Vyčistenie potokov – Lupčica, Zámocký potok, Driekyňa, brehy Hrona, Hore Jarky, Plnianský potok
- Nové lavičky po obci – ná-

- Vyčistenie škvárového ihriska od divokej skládky
- Ochranné pásmo okolo hradu
- Úpravy okolo rómskej osady – čierny odber el.

- energie, vyčistenie studničky, odvoz nahromadeného odpadu
- Vymaľovanie OÚ po 15 rokoch
- Všetky revízie
- Tržnica – oprava po vandaloch, električka, dažďové odkvapy...

Už si na NIČ iné neviem spomenúť.

Každý z nás má svoje predstavy o živote, svoje životné hodnoty. Pre mňa ako občana našej obce je to predovšetkým rodina, vzájomná úcta medzi rodičmi a deťmi, dobré susedské a občianske spolunažívanie. V oblasti zamestnania dôstojná práca, ktorá musí byť dostatočne odmenená, možnosti zamestnania a vytvorenia nových pracovných príležitostí. S tým súvisia možnosti vzdelávania, rozširovanie si svojich zručností.

V živote každého človeka nesmie chýbať spoločenský život, či je to už prostredníctvom športu, kultúry či iných činností. A na čo by sme nemali v žiadnom prípade zabúdať? Predovšetkým na naše tradície. Máme sa čím pochváliť a máme čo aj prezentovať pre tých, ktorí zavítajú do nášho krásneho kraja.

Ing. Miroslav Macák,
starosta obce
foto eg

Povešť o starom moste

Zatiaľ, čo rieky odjakživa chotáre, pohoria, ba celé štáty, monarchie a národy oddeľovali mosty, ktoré človek cez ne postavil, sa pravým opakom stali. Mosty sú symbolom, ktorý azda vo svete ani páru nemá, lebo ony spájali to, čo vodný živel pred vekmi vekúcimi rozdelil. Spájali ľudkov, čo na oboch brehoch riek žili, k potrebe vzájomnej spolupatričnosti a k добрote ich učili. No a takým aj lupčiansky drevený most cez Hron bol.

z nekonečných príbehov, čo sa na lupčianskom drevenom moste udiali, aj táto povesť hovorí.

V Lupči, v malom domčeku na hornom konci, istá Zuza Debnárka raz žila. Muža síce nemala, ale s akýmsi dragúnikom, čo cez mestečko s vojskom prechodil, počas špásovania počala a syna porodila. No a keďže muža nemala, s malým synom sa len tak-tak životom pretĺkala a chudoba jej každúcky deň na oblôčik klopkala. A tak

zimisko zavítala. Snehu síce ani veľa nebolo, no všade navôkol samý ľad a pod nohami len tak prašťalo. No a keďže zimisko z mestečka nie a nie odísť, v domčeku drevo dochádzalo a kúriť pomaly čím nebolo. A tak Zuza Debnárka, aby so synom načisto nezmrzla, musela chlapca do hory za Hronom na raždie poslať.

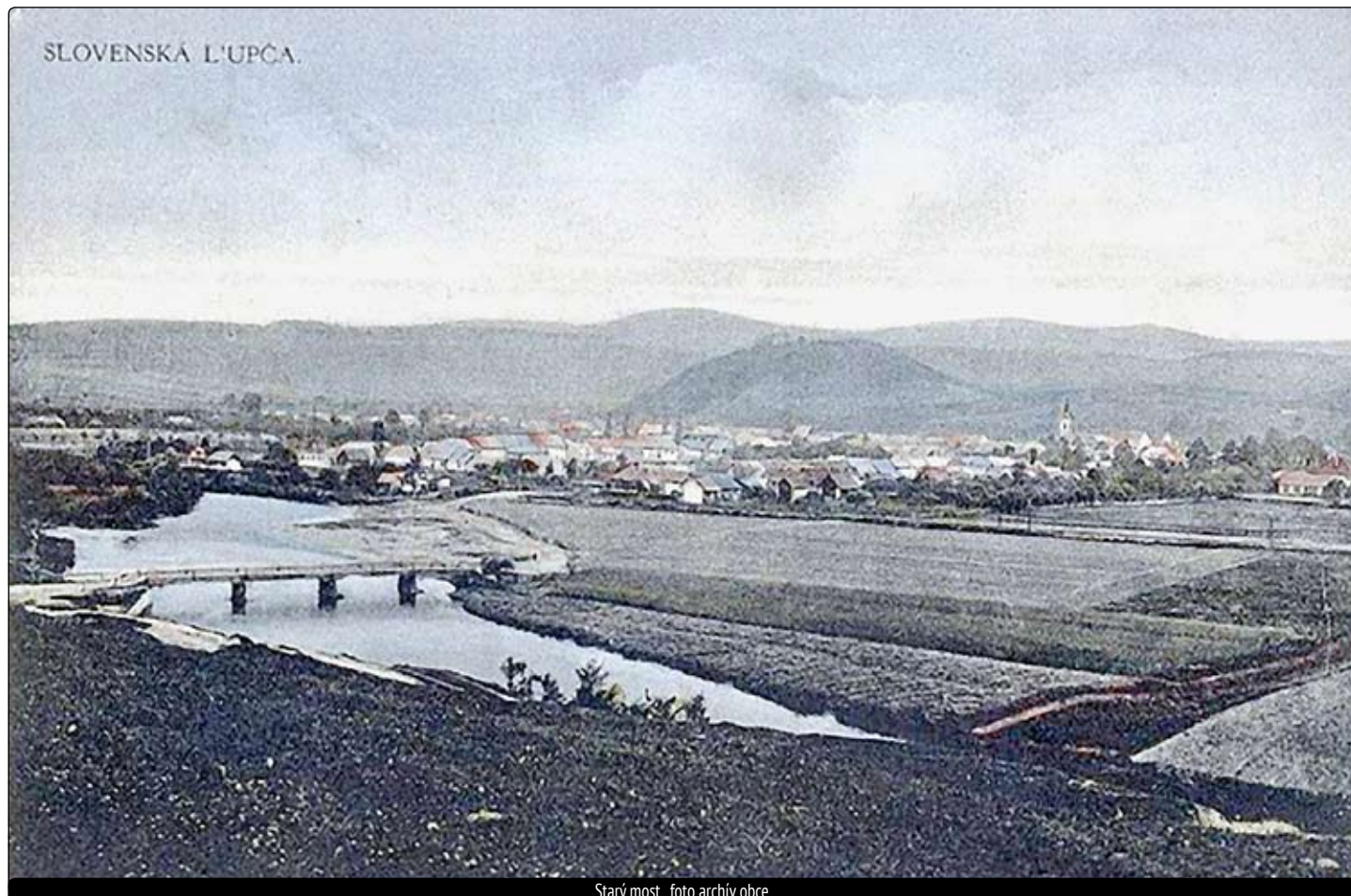
Zuza syna poriadne do teplých handár zababušila, nohy hrubými onucami obmotala, z hrady pitvora

kopu nazbieral, do traku ho zaviazal, nošu cez plece prehodil a naspäť domov sa poberal. No ako po zľadovatenom moste prechodil, veľké nešťastie sa stalo. Zuzin syn sa odrazu pokľzol, s ťažkou nošou sa zatakal, do Hrona z veľkej výšky spadol, hrubý ľad prelomil a jeho telo aj s raždím popod kryhy, ktovie až kam, voda odplavila.

I našiel sa jeden Lupčan, čo toto veľké nešťastie z diaľky uzrel, a ihneď Zuze Debnárke smutnú správu

taj začal tiež rumádzgať, ruky doširoka rozhadzovať a rečami, že aká škoda dobrehého chlapca, Zuzu ľutoval a chlácholil. No a tu Zuza odrazu nariekať prestala, strmo na Pustaja pozrela, a že čo tam po chlapcovi, chlapec ešte bude, ale ten trak nový!

Nuž veru, takto smutnosmiešne sa skončil jeden z tisícov príbehov, čo sa za stáročia na lupčianskom moste stali. A keď v jeden deň veľká povodeň prišla a obrovská voda ho rozme-

Starý most. foto archív obce

Lupčiansky drevený most nízkotatranské a rudohorské pohorie celé stáročia spájali, a keby do jeho dubových pilierov niekto značil všetko, čo zažil, bol by sa z toho aj celý román možno stal. Veď koľko ľudských osudov cezeň za tie roky prešlo, koľko veselých, ale aj smutných príbehov sa na ňom stalo. A o jednom

sa stalo, že chlapec ledaže chodiť sa naučil, už musel, ako vedel a vládol, matke v domácnosti pomáhať. Tu triesok a polienok do piecky prihotovil, tam zas kozičku Cilku pásol a každúcky večer ju podojil.

V jeden rok, keď Zuzin syn ešte takýto malý bol, do mestečka pod Lupčianskym hradom obrovská

nový trak zvesila, a tak mu riekla, aby si v hore veľký pozor dával, a najmä z nového traku ani oko nespustil.

Vybral sa Zuzin syn do hory, po zľadovatenom moste cez Hron prešiel a v hore povyššie starej cigánskej osady zmrznuté raždie zbieral. Keď už chlapec raždia poriadnu

doniesol. A Zuza, len čo sa smutnú správu dozvedela, rumádzgať začala, a tak ako naľahko oblečená bola, na most bežala.

Rumádzgala Zuza na moste, rumádzgala, rukami doširoka rozhadzovala, a keď sa jej okoloidúci cigán Pustaj opýtal, prečo toľko narieka, o utopenom synovi mu rozpovedala. A Pus-

tala, na lupčiansky drevený most sa načisto zabudlo.

Všetko tu napísané je však pravda pravduca, lebo jeho pozostatky, dubové piliere, na svojom mieste stále stoja, a keď sa okolo prechodiaci našinec lepšie prizrie, možno na nich aj celý román zaznačený nájde.

Ján Balkovic

FACEBOOK – fenomén dnešnej doby

Niečo z histórie

Facebook je rozsiahly komunikačný webový systém, ktorý založil 4. februára 2004 Mark Zuckerberg počas štúdia na Harvardovej univerzite. Spoluzakladateľmi systému boli Chris Hughes, Dustin Moskovitz a Eduardo Saverin.

Je to jedna z najväčších sociálnych sietí na svete. Služí na komunikáciu medzi užívateľmi, zoznamovanie, zdieľanie rôznych dát a tiež na zábavu. Funguje v 68 jazykoch.

Facebook pôvodne slúžil len študentom Harvardovej univerzity. Zuckerberg ho spustil zo svojej internátnej izby, naprogramovanie mu údajne trvalo menej ako dva týždne. Za taký istý čas ho začala využívať polovica školy, preto ho rozšíril na americké univerzity Yale a Stanford. Neskôr bol prístup otvorený pre všetkých používateľov s univerzitnou e-mailovou adresou (.edu, .ac.uk,...). Od 27. februára 2006 sa začali do systému pripájať niektoré veľké spoločnosti a od 11. augusta 2006 sa môže pripojiť ktokoľvek starší ako 13 rokov. Používatelia sa v systéme môžu pripájať na rôzne sociálne siete, napríklad v rámci jednej školy, firmy alebo geografickej lo-

kácie. To umožňuje ľahšie vyhľadanie jednotlivých osôb. Facebook má od januára 2011 vyše 600 miliónov používateľov.

Súčasnoscť

V dnešnej dobe slúži Facebook najmä na komunikáciu, nadväzovanie priateľstiev, zdieľanie fotografií a videí. V polovici roku 2006 mal už 7 miliónov členov. V súčasnosti má Facebook vyše 900 miliónov členov a je dostupný skoro na celom svete.

Jedným z najväznejších problémov, s ktorými sa užívatelia Facebooku momentálne stretávajú, je strata súkromia. Riziko zneužitia údajov, ktoré o sebe zverejňujú – vrátane statusov, fotografií a videí – však možno minimalizovať pri dodržaní niekoľkých základných pravidiel. Veľmi zjednodušene možno povedať, že dnes platí na Facebooku zásada, čo nie je označené ako súkromné, je verejné a prístupné širokému okruhu priateľov. Mnohí na žiadosti o priateľstvo automaticky odpovedajú kladne aj vtedy, keď žiadateľa nepoznajú. Treba si uvedomiť, že zbieranie priateľov na sociálnej sieti nie je šport a porovnávanie ich počtu so známymi je scestné.

Čo môžeme nájsť na Facebooku?

Facebookové stránky užívateľov sú také, akí sú ľudia. Obsah vytvárame my – obyčajní ľudia, pričom sme priamo zodpovední za dôsledky.

Vždy poteší, keď nájdeme kamaráta ešte zo základnej školy, keď napíše na „nástenku“, že na mňa myslí napr. pri skúške, keď nájdeme informácie o akciách v našom okolí, unikátne fotografie, zaujímavosti. Žiaľ, aj klamstvá vo forme nepravdivých informácií, nenávisťné stránky...

Nie je pravda, že Facebook je médium pre tinedžerov, skutočnosť je práve opačná. Ekonomicky silná skupina 25 až 40-ročných má na slovenskom Facebooku takmer 1,3 milióna členov, o čosi viac je žien ako mužov, najviac ľudí je pripojených večer medzi 19. – 21. hodinou.

Na záver niečo z paragrafov

Kto o Vás oznámil nepravdivý údaj, ktorý môže značnou mierou ohroziť Vašu vážnosť u spoluobčanov, poškodiť Vás v zamest-

naní, v podnikaní, narušiť Vaše rodinné vzťahy alebo spôsobiť Vám inú vážnu ujmu, dopustil sa ohovárania podľa § 373 Trestného zákona. Ak bol spáchaný verejne, t. j. prostredníctvom Facebooku (použitím počítačovej siete), ide o kvalifikovanú skutkovú podstatu (trest odňatia slobody 1 – 5 rokov).

Čo sa týka porušenia zákona prostredníctvom počítačovej siete (internetu, mailu, Facebooku), treba povedať, že pokiaľ konkrétny zákon výslovne neuvádza formu, akou môže dôjsť k protiprávnemu konaniu, má sa za to, že sa tak môže stať akoukoľvek formou, t. j. i prostredníctvom internetu, mailu, Facebooku...

Okrem uvedeného sa môžete brániť aj využitím ustanovení občianskeho zákonníka o ochrane osobnosti (§11 a nasl. OZ).

Priestupok proti občianskemu spolunaživanju (podľa zákona o priestupkoch): Tohto priestupku sa dopustí ten, kto inému ublíži na cti tým, že ho urazí alebo vydá na posmech. Priestupky proti občianskemu spolunaživanju prejednávajú a objasňujú orgány Policajného zboru.

Zdroj: internet, spracovala ED

Milí Lupčania,

budeme veľmi radi, keď budete prispievať svojimi príspevkami, fotografiami a rôznymi zaujímavosťami o našej obci, či už z histórie alebo súčasnosti. Facebooková stránka obce: **Lupčianske zvesti – OBEC SĽ** by mala slúžiť predovšetkým ako zdroj informácií o zaujímavostiach obce, a to nielen pre našich občanov, ale aj tých, ktorí našu obec nepoznajú a hľadajú o nej rôzne zaujímavé informácie. Mala by dopĺňať informácie, ktoré nie je možné uverejniť do tlačenej formy novin alebo na úradnú stránku obce. Zároveň by sme chceli prinášať informácie aj z blízkeho okolia, témy, ktoré vás pobavia, tipy a rôzne nápady, zamyslenia a podobne.

Stránka by mala prinášať pozitívne informácie, aby ste si po namáhavej práci oddýchlí, pookriali, pretože to je zlého a stresujúceho je vôkol nás až príliš. Ďakujeme, že sa zapojíte a spestríte tak našu facebookovú stránku.

RR

Obecná knižnica ponúka

Jonasson, Jonas:
Analfabetka, ktorá vedela počítať

V uvedenom románe si autor posvietil na rasizmus, diktátorstvo, fundamentalizmus, nekompromisnosť aj úplne obyčajnú všadeprítomnú ľudskú hlúposť. Robí to s láskavým humorom, ktorý čitatelia ocenia už v jeho

prvej celosvetovo úspešnej knihe Storočný starček, ktorý vyliezol z okna a zmizol.

Polisi, Sal – Dogherty, Steve: **Klub u Sinatru**

Mafia bola najväčším a najbohatším podnikom v Amerike – príliš nebezpečným a smrťacím, až kým ju

zvnútra nezničili drogy, chamtivosť a úpadok tradičných hodnôt zločineckých rodín. A muži, ako bol Sal Polisi.

V tejto strhujúcej knihe Polisi opisuje svoje zločiny, sexuálne orgie a osobné tragédie. Rozpráva príbeh newyorskej mafie tak, ako ho zažil priamo na ulici.

Nesbo, Jo:
Casovaňa doktora Proktora

Voľné pokračovanie románu pre deti Prdíprašok

doktora Proktora. Bláznivý doktor Proktor vyrazil na šialenú jazdu časom. Cestovanie v čase je predsa hračkou a casovaňa je na to ako stvorená. Stačí si len vybrať, koho a kedy chcete navštíviť, a hneď ste tam!

Fitzgeraldová, Marxová
Laura: Pod vajčkom

Román pre dievčatá. Trinástočnoročná Theodora vyleje

na obraz svojo nebohého starého otca fľašku s liehom, pod vrchným náterom objaví druhý obraz, ktorý pripomína diela renesančných majstrov. Ak chce Theo rozlústiť záhadu, bude sa musieť prestať spoliehať len na seba. S pomocou nových a veľmi nezvyčajných priateľov precestuje celý Manhattan a odhalí nepoznanú stránku mesta aj starého otca.

/ad/

DFS DRIENKA na reprezentačnom zájazde v Bulharsku

V dňoch 23.8. – 29.8.2014 sa náš detský folklórny súbor Drienka zúčastnil na reprezentačnom zájazde v meste Aheloy v Bulharsku. Išlo o medzinárodný detský folklórny festival, na ktorom sa zúčastnilo viac ako desať folklórnych súborov. Festival mal súťažný charakter.

Odchod do Bulharska sme naplánovali o 14.00 hod. zo Slovenskej Lupče autobusovou dopravou pána Jozefa Herdu zo Zlatých Moraviec, aby sme na miesto nášho určenia do hotela Marina cape dorazili v obedňajších hodinách. Plánovali sme, aby naše deti, ktoré vydržali približne 21 hodín sedieť v autobuse, mohli okúsiť more a užiť si krásu bulharského pobrežia čo najskôr. V hoteli nás hneď ubytovali v pekných apartmánach a už sme sa nevedeli dočkať vody. Celé poobedie sme strávili v hotelovom bazéne a na pláži. Nakoniec po večeri nás deti prehovárali dovtedy, kým nepoľavil aj posledný z nás vedúcich a povolili sme nočné kúpanie v bazéne. No nebolo šťastnejších detí na svete ☺.

Na druhý deň sme sa zobudili do krásneho slnečného dňa a šli sme na výlet do mesta Burgas, kde sme využili možnosť nákupov v nákupnom centre. Suvenírov sme pokúpili až – až, aby sme našim rodičom a pri-

ateľom doniesli ako spomienku trošku „sveta“. Po obede sme sa opäť stali na chvíľku typickými hotelovými hosťami na dovolenke a využili sme všetky služby bazénového nealko-baru, ležadlá a naďalej sme okupovali bazén. Večer nás čakalo prvé vystúpenie, ktoré bolo priamo pri bazéne v rekreačnom stredisku. Tu sa každý zúčastnených súborov predstavil jedným tancom. My sme vystúpili s tancom z obce Pršany, ktorého choreografiu vytvoril Michal Majer. Toto vystúpenie bolo pre nás – vedúcich veľmi dôležité, pretože okrem divákov sedela v hľadisku aj odborná porota. Deti sme nechceli zbytočne vystrašiť, a tak mnohí radšej ani nevedeli, že sme na súťažnej prehliadke a zase naopak, tí, ktorí by sa nechceli snažiť, nikdy nevedeli, ktoré vystúpenie je to súťažné. Preto sme sa veľmi snažili na každom vystúpení, aby

sme mohli reprezentovať našu ZUŠ-ku, obec, ale aj Slovensko čo najlepšie. Po predstavení všetkých zúčastnených nasledovala diskotéka, na ktorej sa deti vyskákali do sýtosti.

V utorok sme opäť využili nádherné počasie a skoro 30-stupňové teploty a doobedie sme strávili pri mori. Poobede sme mali na programe sprievod v meste Aheloy a následné vystúpenie.

Na ďalší deň sme navštívili doobeda nádherné mesto Nesebar. Je to starobylé mesto na brehoch Cierneho mora. Mesto založili starovekí Gréci z Megary v 6. stor. pred Kr. na mieste tráckeho osídlenia. Význam si mesto uchovalo aj v rímskej a byzantskej dobe. Poslovančený názov Nesebar je prvýkrát spomenutý v 11. stor. V meste je veľké množstvo dobre zachovaných pamiatok z tráckych čias a z antiky a veľa kostolov, ktoré

vznikli v obdobiach od konca staroveku do novoveku. Od roku 1983 je súčasťou svetového kultúrneho dedičstva UNESCO. Všetci sme sa zhodli na tom, že také krásne a historické mesto sme ešte nevideli. Z výletu sme na pozvanie pána riaditeľa išli všetci na pizzu. Večer nás čakalo posledné vystúpenie v Pomorí, kde sme prezentovali tance z oblasti Horehronia. Za svoje umenie sme získali obrovský potlesk divákov.

Po skončení nášho vystúpenia prišla tá očakávaná chvíľa, keď organizátori festivalu vyhlásili výsledky súťaže. Na naše prekvapenie, ale aj s neuveriteľnou radosťou sme získali v našej kategórii C 1. miesto. Práve toto ohodnotenie našej práce, ale aj naplnenie našich túžob si veľmi vážime. Je to našou osobnou výhrou za dňami, hodinami nácvikov, spoločného doladovania, ktoré sme strávili spolu s deťmi s cieľom vytvoriť čo najlepšie choreografie. Preto ďakujeme všetkým našim deťom – tanečníkom, spevákom a muzikantom za ich zánietenie, oduševnenie a v neposlednom rade aj za ich trpezlivosť s nami.

Na ďalší deň sme po ráňkách nastúpili do autobusu s cieľom vrátiť sa šťastne domov. Za naozaj skvelú spoluprácu a trpezlivosť ďakujeme šóferom Emilovi a Jožovi zo spoločnosti Herdabus. Tešili sme

sa domov, ale bolo nám aj trošku smutno za atmosférou nádherného festivalu a aj napriek tráviacim ťažkostiam budeme na tento zájazd spomínať v dobrom. Veď to, čo sme počas týchto dní zažili, si domov odnesieme v spomienkach. Náš kolektív sa utužil, priateľstvá sa stali ešte pevnejšími, a to je to vzácne, k čomu vedie aj práca v našom folklórnom súbore.

Počas zájazdu sa vyskytlo aj viacero vtipných momentov. Autorom viacerých výrokov bol Robko Pustaj, náš primáš, ktorému núkali vreckovku a on na to: „Óóó? Dvestovku?“ Alebo upravil ľudovú pieseň na aktuálne podmienky: „Podskoč, vyskoč, do bazéna! Vyber si plaváčky, von z bazéna!“

Za možnosť reprezentácie ďakujeme všetkým, ktorí nám akýmkoľvek spôsobom pomáhali. Za zastrešenie a financie riaditeľovi ZUŠ Ivovi Petrikovi, ktorý nás od začiatku osobne podporoval a zájazd s nami absolvoval. Ďakujeme aj riaditeľke MKS pani Dankovej a pani Vyšnej za ochotu pri našich tréningoch, ktorých počas tohto leta naozaj nebolo málo. Ďakujeme aj obci Slovenská Lupča a v neposlednom rade všetkým rodičom za povzbudenie, dôveru a ochotu kedykoľvek pomôcť.

Kolektív vedenia DFS Drienka
foto archiv J. Krížová

DFS DRIENKA na 19. ročníku Hontianskej parády v Hrušove

V dňoch 15. – 16. augusta 2014 sa konal v obci Hrušov 19. ročník folklórneho festivalu Hontianska paráda. Hontianska paráda je vrcholovým a prezentačným podujatím ľudovej tradičnej kultúry Hontu. Návštevníkom dáva do povedomia bohaté kultúrne tradície nášho ľudu, a to nielen tým, že predstavuje ľudovú kultúru javiskovou formou, ale predovšetkým tým, že približuje naše kultúrne dedičstvo priamo z toho, z čoho pramení –

li organizátori do programu Deti a tradície, ktorý bol naplánovaný v sobotu 16. augusta v I. programovom bloku na hlavnom amfiteátri. Okrem tohto hlavného vystúpenia sme sa predstavili s Horehronským blokom aj na Lesnej scéne. Na Hontianskej paráde sme prezentovali horehronské zvyky a obyčaje,

z ľudu v 4 programových úrovniach festivalu.

Ide o priblíženia života na lazoch, živé ukážky mlátenia obilia, kosenia, pečenia chleba a i. Na festivale sa pravidelne zúčastňujú remeselníci z celého Slovenska, ale aj sveta, kde prezentujú svoje umelecké majstrovstvo. Tretou úrovňou sú Hontianske dvory,

ktoré slúžia ako priestor pre ochutnávku, zábavu, ale aj prezentáciu okolitých obcí. Štvrtou úrovňou sú scénické programy na amfiteátri a na pridružených pódiových priestoroch. Pri vežičke a Lesnej scéne, kde prezentujú svoje umenie folklórne súbory z Hontu, ale aj iných regiónov Slovenska.

Náš súbor Drienka pozva-

piesne a tradície prostredníctvom našich choreografií. Na hlavnom amfiteátri sme vystúpili s tancom Koťsa Čimo ženienu, ktorý pre nás upravila Táňa Salajová. Za svoje vystúpenie sme zožali obrovský potlesk a uznanie publika. Organizátori nám poďakovali za výborné tanečné prevedenie a atmosféru, ktorú sme počas nášho predstavenia vytvorili. Od starostu obce Hrušov sme dostali ďakovný list.

Sme vďační, že sme sa mohli stať súčasťou takého významného folklórneho podujatia, že sme mohli prezentovať nielen naše zvyky a obyčaje „pre-tavené“ do tancov a choreografií, ale aj dôstojne reprezentovať našu obec Slovenskú Lupču.

Naším tanečníkom, spevákom i muzikantom sme sa snažili priblížiť atmosfé-

ru jedného z najvýznamnejších podujatí v roku na Honte, ukázať im všetko to, čo ponúka, a najmä zažiť množstvo neopakovateľných zážitkov v kolektíve, ktorý sa sformoval za rok pôsobenia a dotiahol súbor do úrovne, na ktorú sme právom hrdí.

Janka Krížová za DFS Drienka
foto archív J. Krížová

Čo robiť v septembri

Radíme záhradkárom

V septembri ošetrujeme kríky šíповých ruží. Odstrihujeme výhonky, ktoré vyrastajú z koreňov pod štepením a sú divé. Dajú sa rozoznať, lebo majú drobné listy. Rany sa do zimy ešte zahoja. V septembri vysádzame aj cibule tulipánov a narcisov. Stále viac času treba venovať oberaniu ovocia, a to predovšetkým plodom, ktoré nie sú určené na okamžitú spotrebu, ale na uskladnenie.

V septembri sa oberajú neskoré odrody broskyň, a to Elberta, H. Hallen, ďalej oberáme slivky a Antalovu ringlotu. Tiež oberáme hrušky – Hardyho maslovku, Konferenciu a Kongresovku. Z jabĺk sa oberajú jesenné odrody – James Gríve, Matkino, Albertovo, Whi Red, Selena, Prima, Jakubka, Sudetská reneta a rýchlo opadávajúce odrody. Začiatkom tohto mesiaca dozrievajú lieskové oriešky, odrody Hallská obrovská, Lombardská biela, Webbova. Vylúpané oriešky sa musia dosušiť. Najvhodnejšie je nechať ich rozprestreté asi 14 dní na voľnom mieste pri teplote 25 – 30°C. Potom ich dáme do sieťových vriec a zaviesime na vzdušné miesto.

Ochrana škrupovín

Nosáčik orechový: Samička navrtáva od konca mája do polovice júla pri stopke orecha a kladie po jednom vajičku. Akonáhle sa z vajička vyľahne húsenička, tá sa hneď zavrtá do jadra orecha a vyžerie ho do polovice. Keď larva narastie do veľkosti 12 mm, z orecha vylezie von a zalezie do pôdy. Tam prezimuje a v máji sa premení na chrobáka. Ten na jar vy-

lezie na strom a začne kľásť na koniec stopky vajička. Postup sa opakuje. Prieama chemická ochrana nie je dostatočne účinná! Na jeseň opadané listie pohrabeme a spálime. Zbierame a spálime aj červivé orechy. Na jeseň pôdu pod orechom posypeme mletým vápnom a zapracujeme ho do pôdy. Popol zo spáleného listia z orechov môžeme tiež rozhádzat pod strom orecha, lebo je to hnojivo, obsahujúce draslík. Na

jar pôdu znovu posypeme mletým vápnom a pokopeme. Každú jeseň a jar túto prácu opakujeme. Ak to nebudeme robiť, choroba sa bude každým rokom zväčšovať.

Staré jahodnísko oslobodíme najprv od buriny a mladých výhonkov, ako aj ich zakorenených koreňov, pohnojíme kompostom, okopeme a zalejeme vodou, aby narušené korene zrástli s pôdou. Pre všetky stále zelené listnáče je naj-

vyšší čas pre výsadbu, aby sa ešte do zimy zakorenili. Treba ich dôkladne viackrát zalievať vodou, dokiaľ nenapadne sneh, potom už koreňová sústava nemôže zamrznúť.

V septembri môžeme rozmnožovať egreše z ríbezle všetkých druhov z odrezkov. Odrezky si narežeme o dĺžke 18 – 20 cm, na spodnom konci odrezka, tesne pod púčikom urobíme hladký rez a na hornom konci odrezka 1 cm nad púčikom urobíme tiež hladký rez a zatrieme štepárskym voskom alebo stromovým balzomom. Odrezky režeme z tohtoročných výhonkov, ktoré sú už dobre vyzreté na drevo, je jedno, či sú odrezky z egreša alebo z ríbezle všetkých druhov. Najlepšie sa rozmnožujú čierne ríbezle. Známa je odroda ríbezli Heinemanova, a tá sa rozmnožuje len štepením. Odrezky sadíme do pôdy, ktorú sme dobre vyhnajli a zryľovali už mesiac pred sadením. Sadíme ich mierne šikmo až po horný koniec odrezka. Na hornom konci ostane len jeden púčik, ktorý nesmie byť narušený.

M. Mazuch

Výstava ovocia a zeleniny

Základná organizácia Slovenského zväzu záhradkárov v Slovenskej Ľupči usporiada v dňoch **10. – 12. októbra 2014** výstavu ovocia a zeleniny, ktorá sa uskutoční v Miestnom kultúrnom stredisku v Slovenskej Ľupči.

ZO sa obracia s prosbou na svojich členov, ako aj na všetkých pestovateľov ovocia a zeleniny v obci, aby exponáty na výstavu priniesli do MKS dňa **9. októbra 2014** (štvrtok) v čase od 15.00 – 17.00 hodiny.

Z ovocia je potrebné priniesť najmenej tri kusy z každého druhu. Pestovatelia kvetov, prípadne

iných zaujímavých rastlín môžu prispieť tiež svojimi exponátmi.

Výstava bude pre verejnosť otvorená v dňoch:

- **10. októbra 2014** (piatok) od 9.00 – 17.00 hod.
- **11. októbra 2014** (sobota) od 9.00 – 17.00 hod
- **12. októbra 2014** (nedeľa) od 9.00 – 12.00 hod.

ZO SZZ žiada svojich členov, aby sa zúčastnili na členskej schôdzi, ktorá sa uskutoční dňa **10. októbra 2014**, t. j. v piatok o 17.00 hod. v MKS.

Na schôdzi sa uskutoční vyhodnotenie a ocenenie víťazných exponátov.

Výbor ZO SZZ

Cena obce pre Miroslava Ľupčiansky kvíz Barana in memoriam

Klenovskú rontouku otvárali spomienkou na kamarátov Miroslava Barana a Pavla Bútora.

Čas tečie ako voda, je neúprosný a nerobí výnimky. Pretečie nám pomedzi prsty a my si mnohokrát ani neuvedomíme, čo všetko sme stratili. Neurobil ju ani pred piatimi rokmi a nečakane si vzal nášho pána učiteľa, manžela, otca, redaktora rádia Lumen, muzikanta a speváka Miroslava Barana. Prešlo už päť rokov, čo nás opustil a jeho basa stíchla. My sme ale nezabudli a jeho odkaz šírimo ďalej. Myšlienky a plány do budúcnosti nezapadli prachom a zámer aj ďalej šíriť ľudovú pieseň sme pretavili do Mirkovho nového profilového CD, na ktorom sa nachádza výber z jeho

sa začal koncert, venovaný Mirkovej pamiatke. Celý ďalší program koncertu bol zostavený z piesní a tancov jeho rodného Gemera, ktoré prezentovali pred naplnenou sálou na vysokej umeleckej úrovni členovia detského súboru Dratvárik, senióri a junióri súboru Partizán s ľudovou hudbou Mira Kapca, spevácke skupiny Hronky a Horehronci, gajdoš Ľubo Tatarka, ľudová hudba Borievka s predníkom Igorom Gašparom a spevákom Jánom Ambrózom a hosť programu, blízky Mirkov kamarát Janko Valentík so svojou typickou gernerčinou. Okrem piesní v programe odznali citácie spomienok, vyslovené Betkou Lukáčovou a Rudom Veselovským, i priame slová spomienok na žitie s Mirkom Baranom, ktoré povedali Juraj Dávid, Ján Ambróz a Ján Valentík. Tieto slová spomienok mimoriadne citovo oslovili nielen divákov, ale aj všetkých účinkujúcich. Na záver koncertu po piesni Koj zo Sirka pôjdem... starosta Slovenskej Ľupče, manželka Lýdia Baranová, Jurko Dávid a Janko Valentík uviedli do života CD nosič Ešče ja raz do vás pridem... s gemerskými piesňami Mirka Barana, ktorému Slovenská Ľupča udelila cenu obce in memoriam.

Na kvalitnú gemerskú pieseň a originálneho spe-

váka z našej obce nezabúdajú ani na gemerských festivaloch. Pri príležitosti pripomenutia si nášho Mirka usporiadala Klenovská rontouka dňa 27. júna 2014 spomienkový medailón, na ktorom sa s jeho ťahavými melódiami, ale aj betárskymi piesňami predstavila Ľudová hudba Michala Šimka z Revúcej. Celý koncert i ocenenie boli tou najkrajšou poctou i najvzácnejšou úctou Mirkovi Baranovi a jeho piesňam, ktoré nám zanechal. Navždy zostane v našich srdciach jeho nezabudnuteľný úsmev, nezameniteľný hlas a vrúčne slovo, ktorým nás vždy všetkých srdečne obdarúval. Nezabúdame, Mirko...

MgA. Andrej Baran, ArtD.

V Tenisovom centre v našej obci sa 30. augusta 2014 o 19.00 hodine uskutočnil 1. Ľupčiansky kvíz. Súťažiaci v 4 – 6 členných družstvách si zmerali svoje vedomosti z histórie, geografie, politiky, slovenského jazyka ..., jednoducho z každého rožka troška. Svoje znalosti družstvá s originálnymi názvami prejavili v 4 súťažných kolách, a to v obrazovom kole, v kole všeobecných vedomostí, vo zvukovom a v Ľupčianskom kole. V tom Ľupčianskom sa odpovedalo na otázky zo života v obci ako napr. znalosť názvov ulíc, počet obyvateľov, poslancov, počet stálych miest s čapovaným pivom, obecné farby, história hradu, mená kňazov a pod. Pupkáči, Gumkáči,

Oslobodení Za nožiarňou a Kvetinky boli vyrovnaní súpermi, no o hlavnú cenu (kvízový bank) malo šancu zabojsť družstvo s najvyšším počtom bodov, a to Barbaros Slovenská Ľupča. Žiaľ, finálnu otázku sa im nepodarilo zodpovedať, a tak sa kvízový bank s celou svojou hodnotou presúva do ďalšieho kola. To sa uskutoční dňa 27. septembra (sobota) o 19-tej hodine v Tenisovom centre. Nahlasovanie tímov a bližšie info na t. č. 0915 615 815 alebo priamo v centre. Neváhajte, nezostávajú doma, pridajte sa k nám, ukážte, čo sa vo vás skrýva a spoločne tak strávime ďalší príjemný zábavný kvízový večer.

Petra Stanková, organizátorka kvízu

najobľúbenejších piesní v sprievode ĽH Štefana Molotu, Róberta Puškára a OLUNu. Dňa 11.4.2014 bolo v Slovenskej Ľupči stretnutie, venované príležitosti výročia Mirkovho odchodu z nášho sveta. Stretnutie pripravil kolektívny člen MO MS v Banskej Bystrici FS Partizán v spolupráci s obcou Slovenská Ľupča, Lýdiou Baranovou a Stredoslovenským osvetovým strediskom. Vrúcnym slovom a modlitbou pána farára Mgr. Jána Jakuša pri hrobe pána učiteľa

INZERCI A

Predám v Brezne 1-izbový byt
Kontakt:
048/4187766

SALÓN ZUZANA

Námestie SNP 57, Slovenská Ľupča

Otváracie hodiny: pondelok – sobota podľa objednávok

Kontakt: 0908 289 318

Kadernícke služby:

dámske, pánske a detské strihanie

Nechtový dizajn

modelovanie gelových nechtov

francúzska manikúra
klasická manikúra

Vizáž:

úprava obočia
farbenie obočia, rias
lepenie trsov
3D mihalnice
večerné líčenie
depilácie

Óda na slivky

Volakedy tvorili slivky živé ploty medzi záhradami, pozemkami, cestami. Bolo ich ako maku. Rané, „kránske, durandzie, ceckové, zelienny, belice“, bystrické... Niektoré boli dobré na zaváranie, iné na lekvár, ďalšie na slivovicu. Najuniverzálnejšie boli bystrické, z ktorých sa ľahko vybrali kôstky, „durandzie“ boli síce najsladšie, ale nedali sa vykôstkovať. Museli sa najprv rozvariť v kotlíku, prepasírovať a až potom sa mohol variť lekvár.

Ten sa varieval v každom dome na dvore alebo v záhrade v medenom kotlíku. Keď sa poriadne nemiešal, prihorel. Keď sa veľmi natrielilo do ohňa, frkal, strieľal aj popáľil. Bola to celodenná „piplačka“.

Ku koncu prázdnin už šarvanci chodievali po záhradách košťovať, ktoré slivky sú už sladké a zrelé.

Ako deti sme sa uliali aj zo školy, lebo sme pri varení lekváru museli asistovať a pomáhať – umyť poháre, odkôstkovať slivky, doniešť drevo, miešať veľikánskou drevenou varechou, priebežne košťovať a nakoniec plniť do pohárov. Naše mamy sa predbiehali, ktorá uvarila skôr alebo viac, ktorý lekvár bol sladší, lepší...

Lekvár, varený v kotlíku, sa už asi stane raritou. V mnohých rodinách sa kotlík nájde, ale slivky sa už prerieďli. A je to ovocie naozaj unikátne, možno ho konzumovať v surovom, tuhom aj tekutom stave – ako slivku, lekvár či slivovicu. Lekvár je výborný na chlebe, v buchtách alebo s rezancami.

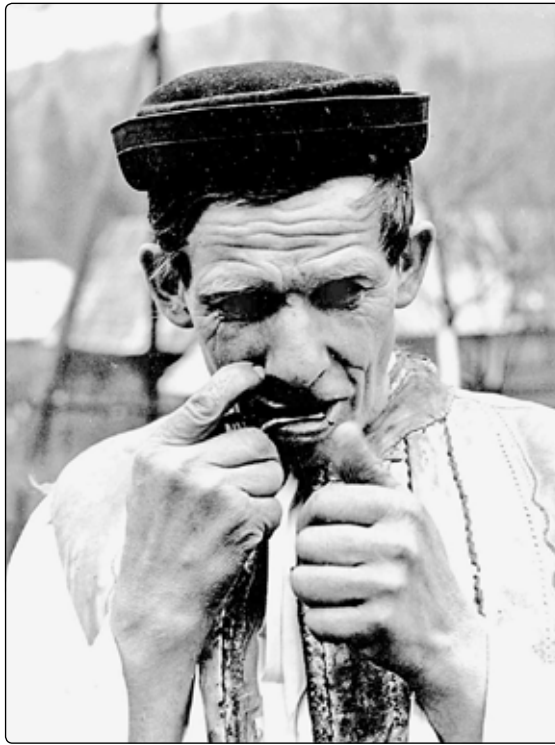
Zdroj: Mária Čemanová, rod. Mojžišová: Ofúkané recepty starých materí...

S láskavým dovoľením autorky spracovala ED

Netradičné slovenské hudobné nástroje

Drumbľa

Najnevyčajnejším hudobným nástrojom je drumbľa. Je to samozrejúci kovový hudobný nástroj, používanie ktorého je na Slovensku archeologicky doložené už v dvanástom storočí. Najväčšej popularity sa drumbľa tešila v minulom storočí – predovšetkým na severozápadnom Slovensku. Skladá sa zo železného polkruhového, eliptického alebo hruškovitého rámu s priemerom 3 – 4 cm, do ktorého je zakutý jazýček s dĺžkou 5 – 7 cm. Hráč si priloží rám k perám, oprie ho o zuby a brnká ukazovák na jazýček. Výška tónu sa moduluje zväčšovaním a zmenšovaním ústneho otvoru. Drumbľe sa vyrábajú aj v súčasnosti, sú medzi mladými hráčmi opätovne obľúbené. Vyrábajú sa na

Orave a v Novohrade. Rozšírenie dokumentujú rôzne označenia – dromľa, drmla, drumlica, grumbľa, bzučák, brnkáš a ďalšie. Hraný repertoár na drumbli tvoria jednoduchšie pastierske, zbojnícke a ľúbostné piesne, ktoré majú menší tónový rozsah a ľahšiu hrateľnosť. Doplnenie hry akcentovanými nádychnými obohacuje zvuk drumbľe bohatším rytmickým sprievodom a ďalšími zvukovými efektami.

CIMBALY A CIMBALOVKY

Cimbaly síce nie sú špecificky slovenské nástroje, avšak zohrávajú v slovenskej ľudovej hudbe mimoriadnu rolu, okrem iného tým, že práve okolo tohto „stolového“ strunového nástroja sa formujú typické cimbalové hudobné formácie, ľudovo nazývané cimbalovky. Cimbalov existuje celý rad – malé, stredné, veľké, ale i špeciálne detské. Malé cimbaly sa vyrábali na Kysuciach. V dvadsiatom storočí ich však nahradili stredné a veľké cimbaly maďarskej či československej továrenskej výroby. Cimbalové sú rozšírené v ľudových muzikách takmer na celom Slovensku. Úplne chýbajú iba v goralských a terchovských hudobných formáciách. Na Gemeri a na Kysuciach prevládajú malé cimbalové hudby v obsadení – husle, viola, kontrabas a cimbal. Pre východné Slovensko a myjavské kopanice sú typické veľké cimbalové hudby, spájajúce sláčikové kvarteto, kvinteto alebo sexteto s cimbalom a klarinetom. Viac-menej štylizované sú 7 – 9 členné „cimbalovky“, ktoré spravidla tvoria základ hudieb folklórnych súborov.

**Zdroj: internet
Spracovala eg**

Kontakt: Elena Kekeláková, 0903 656 492, Lichardova 21, 976 13 Slovenská Lupča

Informácia pre mamičky:

Nadalej si môžete uplatňovať príspevok na starostlivosť o dieťa, ktorý poskytuje ÚPSVaR.

Tešíme sa na ďalších spokojných rodičov a ich ratolešti!

Významné pamätné a chránené územia

Dolina Driekyňa

Na začiatku doliny bol pamätný mlyn, potom Lupčiansky a napokon Peťkova papiereň. Ďalej hore Driekyňou stála začiatkom 19. storočia mestská gátrová píla. Dolina je významná aj z hľadiska prírodovedného. Okrem morfológického vývoja a travertínov treba spomenúť javy – menšie jaskynky s krasovou výzdobou.

Pôľč

Je v okolí Slovenskej Lupče najvýznamnejšou lokalitou. Celková dĺžka územia je 3,1 km, šírka od 0,5 – 1,8 km, celková plocha 2887,02 m². Z troch registrovaných prameňov je jeden stále využívatelný. Pomerne rovné dno je prerušované lievikovitými jamami – závrťmi. Do nich sa ponárajú i vody z prameňov.

Šupínska skala

Je scenericky pôsobivá skalná skupina na pred-

V Driekyni

Tirolit

konávané ťažobné práce na meď. Oxidačná zóna poskytla pozoruhodné mineralogické nálezy. Medzi najzaujímavejšie môžeme pokladať tirolity, zoskupené do vejárov veľkých až 1 cm. Spolu s nimi aj azurit, euchroit a malachit.

karbonátovými zlepcami s vložkou pieskocov, zvetrávaním ktorých vznikla skalná skupina s dominujúcim hribovým tvarom. V okolí v usadeninách sa nachádzajú skamenelé schránky numulitov. V lokalite sa nachádza aj chránená rastlina – poniklec slovenský.

(Pokračovanie nabaďúce)

Lupčiansky skalný hrič

Chránený prírodný útvar je tvorený paleogénnymi

Spracovala Eva Horská
foto eg + archív ou

nom okraji vrchola Šupín. Je navrhnutá na chránené územie ako významný

biotop, ako aj pre výskyt zriedkavých rastlinných a živočíšnych druhov.

Šupín

Poniklec

Mackov bok

Je chránené nálezisko ponikleca slovenského (*Pulsatilla slavnica*). Je významná lokalita pre vedecké sledovanie tohto druhu. Za chránenú oblasť bola vyhlásená v roku 1976 na rozlohe 3,75 ha.

Farbište

Je hraničná kóta, na ktorej boli v minulosti vy-

Skalný hrič

Z hradnej histórie

Dňa 27. júna zavítal na Horehronie posledný bulharský cár J. V. Simeon II. Sachse – Coburg Gotha s manželkou, kráľovnou Margaritou. Ako vnuk Ferdinanda I., bulharského cára, pre ktorého bolo Slovensko druhým domovom, z úcty k dedovi, otcovi a svojim predkom sa rozhodol navštíviť miesta, ktoré sa spájajú s rodom Coburgovcov. V rámci náročného programu kráľovský pár navštívil aj hrad v Slovenskej Lupči.

Hrad Coburg

Vážení čitatelia, dovoľte mi, aby som vám prezradil niečo z histórie tohto významného rodu, pretože len v poslednej dobe si vedecká, ale i laická spoločnosť začala uvedomovať potrebu skúmania šľachty a panovníckych rodov. Naše slovenské dejiny často vnímame len ako dejiny územia, v ktorom žijeme. Takýto pohľad je izolovaný, pretože slovenský národ bol väčšinou súčasťou väčších štátnych celkov, a preto pohľad na dejiny nesmie byť obmedzený len na náš priestor. Naše dejiny sa musíme pokúsiť vnímať v kontexte širšom, iba tak sa dopracujeme k reálnemu poznaniu našej minulosti. Preto ma teší, že mi redakcia poskytla možnosť priniesť vám seriál o šľachtickom rode Coburgovcov. Tento rod politicko-mocensky utváral dejiny viacerých štátov, a tie najužšie väzby mal aj so Slovenskom, najmä prostredníctvom bulharského cára Ferdinanda I. Osudy Coburgovcov sú pre nás zaujímavé aj tým, že prostredníctvom koháryovskej vetvy sa k nim dostali viaceré horehronské železiarske podniky.

Coburgovci

1. časť: Pôvod, dynastia, ovládnutie Európy

Coburg je pôvodné meno kopca, na ktorom stojí jeden z najstarších a najkrajších hradov v Nemecku. Hrad bol správnym centrom rovnomeného vojvodstva, kto-

ré z pohľadu historického vývoja nemalo významnú politickú silu a v štruktúre nemeckých štátov patrilo k tým slabším. Kniežatstvo postupom času začalo teritoriálne rásť, čím nastal vzostup mocenskej autority jednotlivých príslušníkov vládnuceho rodu. Je fascinujúce, že najväčší potenciál dosiahli v priebehu 19. storočia, ktoré je povestné nastupujúcim kapitalizmom a odchodom monarchistických spôsobov. Vďaka premyslenej sobášnej politike sa nevýznamný rod rozšíril na viacero trónov v Európe, ba dokonca aj mimo nej. Vzostup rodu nastal v roku 1796, keď dcéra Františka Fridricha Anton von Sachsen – Coburg – Saalfeld bola zosobášená s Konštantínom Pavlovičom, bratom ruského cára Alexandra I. Tento zväzok spustil lavínu ďalších vydajov deviatich potomkov Františka Fridricha a ich cesta už viedla priamo na kráľovské tróny alebo aspoň do ich blízkosti. Hlavou rodu sa po smrti otca stal najstarší syn Ernst I.,

Leopold I. – prvý belgický kráľ

ktorý bravúrne zvládol obdobie napoleonských vojen a ochránil malé vojvodstvo pred skazou. Najvýznamnejším predstaviteľom rodu však bol jeho brat Leopold. V roku 1816 sa oženil s anglickou princeznou, dcérou kráľa Juraja IV. V tom čase sa poľušovalo, že princezná kvôli Leopoldovi dala košom oranžskému princovi, ktorý bol zároveň panovník zjednoteného Nizozemska. Možno to bolo aj preto, že Leopold bol považovaný za najpríťažlivejšieho muža tých čias. Ich šťastie netrvalo dlho, pretože jeho manželka umrela a zároveň tým pochovala jeho sen o britskej korune. Leopold, posilnený týmto neúspechom, nezaľahal, a tak sa mu v krátkej dobe podarilo zinscenovať svadbu svojej sestry Márie Lujzy Viktórie s vojvodom z Kentu. Z tohto manželstva sa neskôr narodila britská kráľovná Viktória, ktorá veľmi úspešne vládla Británii až do roku 1901. Tu niekde začal vznikáť prívlastok, ktorým bol Leopold označovaný ako „výrobca európskych kráľov“. Po ústupe z Veľkej Británie si robil vyhladky na grécky trón, ale nakoniec bol v roku 1831 zvolený za prvého belgického kráľa pod menom Leopold I. Týmto aktom sa stal prvým panovníkom, ktorého v priamych voľbách zvolil ľud. Novovzniknutý štát mal štatút konštitučnej monarchie, čo znamenalo, že Leopold prisahal vernosť ústave

a, samozrejme, jej znením sa musel riadiť. Jedným z jeho posledných významných krokov bol vydaj dcéry Charlotte za mexického cisára Maximiliána, habsburského arcivojvodu a brata rakúskeho cisára Františka Jozefa I. Tento krok však nebol veľmi správnym, pretože Maximilián bol v dôsledku prevratu v Mexiku popravený, čo malo následky pre jeho manželku. Tá sa z tohto činu pomiatla a až do svojej smrti bola živým svedectvom neúspechu Habsburgovcom pri expanzii za hranice Európy. Zmienené historické udalosti sú len malou časťou opisu manželských väzieb, ktorými Coburgovci prenikali do európskej politiky. Nové štáty, ktoré vznikali na národnom princípe, boli živnou pôdou pre príslušníkov coburgovskej rodiny. V priebehu troch generácií sa rod Coburg stal najväčšou dynastiou a svojimi väzbami spojil britskú ríšu s Bulharskom, Belgicko s Talianskom, Rumunsko a Nórsko, Rusko s Nemeckom, Rakúsko – Uhorsko s Portugalskom, Mexikom, Brazíliou a Španielskom. Rozsiahla sieť rodu vnašala do mysle mnohých osobností danej doby utopistické myšlienky na mierové riešenie konfliktov a zjednotenia Európy prostredníctvom tejto dynastie.

Ako som už v úvode spomenul, hlbšie sa budeme venovať uhorsko-katolíckej vetve Coburgovcov, ktorej

zakladateľom bol Ferdinand Juraj Coburg. Ten sa v roku 1817 oženil s Antóniou Koháryovou, ktorá bola dedičkou najbohatšieho šľachtického rodu v Uhorsku. Pre nás sú Koháryovci zaujímaví tým, že skupovaním a výstavbou nových ťažiarok – spracovateľských prevádzok založili vlastný rodinný železiarsky komplex. Komplex tvorili železiarne v okolí Šumiaca, Vaľkovne, Pohorelej a Závadky nad Hronom. Poznáme ho aj pod názvom Pohorelský, podľa sídla správy. Môžeme spomenúť, že v Červenej Skale sa nachádzala vysoká pec, ocelový a perlickový hámor, skujňovacie a ohrievacie vyhne. Unikátom bol jediný hámor na výrobu kôš v Uhorsku. To bol len zlomok z majetku rodu. Na muránskom panstve napríklad popri ťažbe železa obnovili ťažbu medi a striebra, vybudovali manufaktúru na výrobu kameninového riadu, sprevádzkovali papieriňu a vybudovali pec na tavenie železnej rudy i jeden väčší hámor. Okrem nerastného bohatstva využívali lesný potenciál, bohaté zdroje vodnej energie a netreba zabudnúť ani na lacnú poddanskú pracovnú silu. Coburgovcom sa neskôr tieto majetky podarilo rozšíriť a pozdvihnúť na vyššiu úroveň, ale o tom si poviem niečo v ďalšom čísle.

Mgr. Vladimír Homola, kastelán Hradu Lupča

Zdroje: Štátny archív BB, fond:

Rodový archív Coburg – Kohary

Roman Holec: Coburgovci a Slovensko, 2010

Katarína Burkovská: Bulharský cár

Ferdinand I. oslávil svoje 80. narodeniny

v Banskej Bystrici, 2008

Smerovníky

Profesor Oto Lupták

Narodil sa 22. apríla 1935, zomrel 18. júla 2014

Akademický maliar, pedagóg, zaslúžilý umelec. Vysokú školu výtvarného umení v Bratislave absolvoval v roku 1962. Pôsobil ako prorektor VŠVU, zároveň ako vedúci Katedry užitočného umenia, neskôr vedúci Katedry dizajnu. Venoval sa kresbe, maľbe, grafike, knižnej ilustrácii. V knihe Rysavá jalovica sú jeho ilustrácie, inšpirované rodnou Lupčou.

Zo spomienok Olgy Kalamárovej, rod. Luptákovvej

Moje prvé spomienky na bračeka zachádzajú do dôb, keď sme bývali s celou rodinou v Slovenskej Lupči na vtedajšom Hlinkovom námestí u Cambelov.

V našom byte hral dominantnú úlohu kuchynský stôl. Tam sa jedlo, diskutovalo, strihali sa látky na šaty, ťahala sa štrúďla a v nemalej miere sa písali i domáce úlohy. Pretože stôl bol postavený pri stene, veľmi týmito činnosťami trpel. Mamka kupovala za drahý peniaz tvrdší papier, na ktorom boli vytlačené rôzne zátišia a pripínacami ich upevňovala za stôl. To bola

inšpirácia pre bračeka. Vždy zátišie vylepšil tým, že na ne dokreslil svoje nekončiace nápady. Jeho elán rástol zo dňa na deň, až mamka zavelila: „Dost!!!“ Kúpila obyčajný baliaci papier za lacný peniaz. Brat z tohto riešenia mal veľkú radosť. Dostal pre seba nepoškvrnenú celú plochu, kde zdokonaľoval výtvarný prejav v kresbe.

Ak si myslíte, že to bola jeho jediná výtvarná činnosť, tak sa mýlite. Za pekného počasia rád stál na dvore pod hruškou, kde zaujali naskladané rady tehál. Každá predstavovala originálnu plochu na výtvarný štýl – rytmus, čo, samozrejme, mladý umelec

využil. Nevie, čo sa stalo s tehliami, ale ak ich použili na prestavbu domu, je to horúci typ pre reštaurátorov. Možno tam objavila vzácne diela 20. storočia.

Do tretice všetko dobré. Až s podozrivou ohotou začal braček chodiť po zemiaky do pivnice. Ja som sa tam bála chodiť, pretože hneď pri vstupe sa musela zapáliť sviečka, čo som nevedela urobiť. A potme hľadať zemiaky, no viete ... Všetko prebiehalo normálne až do doby, keď tam vstúpila mamka a objavila nový výtvarný smer – maľbu sviečkou po plafóne pivnice. Nič sa z toho nezachovalo, pretože braček dostal vedro s vápnom, maliarsku štetku, a tak jeho maľby neprešli do histórie ako „Pivničné maľby zo Slovenskej Lupče“.

Skúsenosti z detstva určite braček neskôr využil vo svojej výtvarnej i pedagogickej činnosti.

Olga (Lila) Kalamárová Luptáková

Pani Darina Bajsová

v deň Tvojich narodenín prišli sme k Tebe s pozdravením, dvíhame oči nad oblohu, vznášame vŕcné prosby k Bohu, aby po ďalšie dlhé roky s istotou viedol Tvoje kroky. Všetko najlepšie k Tvojim 85-tým narodeninám, všetko len to najlepšie, veľa zdravia ktoré potrebuješ Ti žela dcéra Marta s deťmi.

Pod'akovanie

Ďakujeme za prejavenu sústrasť a kvetinové dary pre **Blaženu Jandurovú**, ktorá nás opustila 23.7.2014. Takisto ďakujeme za nádherné slová rozlúčky nášmu pánu farárovi Jakušovi. Synovia s rodinami.

Zhasli oči, ktoré nám boli také drahé, dotýklo srdce, ktoré sme mali tak radi, stuhli ruky, ktoré tak usilovne pracovali.

12. augusta 2014 uplynulo 10 rokov od úmrtia nám drahého manžela, otca, starého otca a príbuzného **Jaroslava Salaja**.

Pod'akovanie

Ďakujeme všetkým, ktorí sa prišli rozlúčiť s našou drahou mamou, starou mamou a príbuznou **Ol'gou Virágovou**, ktorá nás navždy opustila 21. júla 2014 vo veku 87 rokov. Za prejavy sústrasti ďakujú syn Ján a dcéra Olga s rodinami.

Za spomienku ďakuje manželka Janka a dcéra Janka s rodinou.

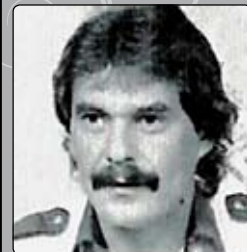
Bolestou unavený tíško si zaspal, zanechajúc všetkých a všetko, čo si mal rád. S tichou spomienkou k hrobu chodíme, pri plameni sviečok na teba myslíme. Osud Ti nedoprial s nami dlhšie byť, no v našich srdciach budeš navždy žiť.

Kto žil v srdciach tých, ktorých opustil, ten nezomrel.

Dňa 30. septembra si pripomínáme prvé výročie smrti **Alici Koprdovej**.

S láskou spomínajú synovia Roman a Ľubomír s rodinami.

So smútkom v srdci sme si 24. 8. 2014 pripomenuli 10. výročie úmrtia nášho drahého manžela a otca **Jána Lakomčíka ml. - Brenda**. S láskou spomínajú manželka a dcéry.

Naši jubilanti

V mesiaci september sa významných jubileí dožívajú:

Ivan Priesol, Ondrej Bireš, Emil Mrva, Marián Oravec, Jolana Dulová, Eva Jasenovcová, Anna Cisáriková

Privítali sme do života

V mesiaci júl:

Damiana Slašťana, Marion Miklošová

V mesiaci august:

Lukáša Francistyho, Jakuba Rejdoviana

Opustili nás

V mesiaci júl nás opustili:

Mária Šemetková, * 07.07.1931 + 08.07.2014,
Ol'ga Virágová, * 27.02.1927 + 18.07.2014,
Blažena Jandurová, * 21.01.1929 + 23.07.2014

V mesiaci august nás opustili:

Peter Homola, * 12.12.1962 + 19.08.2014,
Alexander Veljačík, * 01.01.1939 + 22.08.2014

Pozývame vás na BLŠÍ TRH

Kedy: 27.9.2014

Kde: Nová tržnica na
Námestí SNP
v Slovenskej Lupči

O koľkej: od 9:00 do
13:00 hodiny

...spojení s burzou nepotrebnosti, ktorých ste ochotní sa bezplatne vzdať. Odmenu za Vaše príspevky bude chlieb s masťou a cibulou. Výťažok z predaja bude použitý v prospech projektu Klauni rozdávať smiech - podujatie na Detskom onkologickom a chirurgickom oddelení v Banskej Bystrici. Veci na blšák môžete priniesť na tržnicu od ôsmej hodiny.

Tešíme sa na Vás

MS SR družstiev mladších žiačok v tenise 2014

V dňoch 24. - 26.8.2014 sa na kurtach TK Slovan Bratislava konali Majstrovstvá Slovenskej republiky družstiev mladších žiačok v tenise.

Právo štartu malo 8 družstiev. Postup si mohli vybojovať len dve najlepšie družstvá z každého regiónu. Teší nás, že aj nám sa podaril takýto úspech, a to nielen byť najlepší v regióne, ale aj historicky postúpiť na majstrovstvá Slovenska. Náš tím sa skladal z piatich hráčok. V prvom kole nám žreb veľmi neprial a pridelili nám hneď druhý najlepší tím podľa súpisu TK Mladost Košice. Bolo vidno, že dievčatám sa na rakety lepila nervozita, a tak podľa očakávania sme zaplatili nováčikovskú daň a prehrali 7:0. Po prehranom zápase sme sa zaradili do boja o 5. - 8. miesto. V druhom kole na nás čakal súper z Bratislavy, Agrofert STU Bratislava.

Pred týmto zápasom bolo všetko otvorené, nakoľko súper nebol v najsilnejšej zostave. Napriek tomu sme smolne prehrali 3:4. Škoda jednej dvojhry, ktorú sme mali dobre rozohranú. Ukázali sa však skúsenosti,

ktoré sú veľmi potrebné pre úspech na takýchto podujatiach. Nič iné nám nezostávalo ako v tretí deň nastúpiť do boja o 7. - 8. miesto. Zdecimovaní z tesnej prehry s Agrofertom sa túžba uhráť dobrý výsledok pre-

javila v poslednom zápase. S LTC Lieskovec sme však opäť tesne prehrali 3:4. Dve prehry nás nakoniec odsunuli na 8. miesto. Prvotné emócie boli páľivé a bolestivé, no s odstupom času to vidíme inak. Sme hrdí a radi, že sme mohli reprezentovať nielen náš klub ŠK Pepas, ale aj obec Slovenskú Lupču na takomto veľkom podujatí. Patríť medzi 8 najlepších tímov na Slovensku v takej veľkej a silnej konkurencii je predsa výhra sama o sebe. Vďaka dievčatám Yvonne Žuffovej, Viktórii Sviržovskej, Nine Paľovskej a Lupčiankam Karolíne Konvičnej a Barbore Burgerovej sa meno našej Tenisovej školy spolu s názvom obce rozozvučali po celom Národnom Tenisovom Centre v Bratislave. Dúfame, že podobné úspechy budeme môcť zaznamenávať aj naďalej, a tak šíriť dobré meno ŠK Pepas Slovenská Lupača.

Mgr. Matej Stanko, tréner

Športové srdce 2014

Deň plný hier, zábavy a športu na vás čaká aj tento rok.

11. októbra 2014 v areáli Tenisového centra si budete môcť podobne ako vlni prísť na svoje, či už ste vášnivý tenista, bedmintonista, alebo si zahráte bowling, zapojíte sa do rodinných súťaží ..., pre tých, ktorí majú radi dobrú hudbu, je pripravený zaujímavý sprievodný pódiový program, pre dámy bude možnosť odbornej konzultácie a nalíčenia s tímom Mary - Key, pre odvážnych, ale aj pre pravidelných darcov bude pripravená mobilná odborná jednotka Národnej transfúznej služby, pre všetkých zúčastnených

malé prekvapenia. No a počas celého dňa nás všetkých bude sprevádzať známy moderátor. Nezabudnite, neváhajte a prídte medzi nás!

Mgr. Matej Stanko

Niečo o projekte

Klauni rozdávať smiech

Cieľom tohto projektu bolo spríjemniť deťom trpiacim onkologickým ochorením ťažké chvíle choroby a priniesť trochu smiechu, pravidelne s profesionálnymi zabávačmi - klaunami, či inou formou zábavy. Často títo malí pacienti nemôžu navštíviť bábkové divadlo, či detské predstavenie - tak nech predstavenie, či už pesnička alebo rozprávka, príde priamo k nemu - k postieľke. Veselé popoludnia pre dlhodobu hospitalizované deti sú nesmierne dôležité. Zvyšujú kvalitu ich života v uzavretých priestoroch nemocnice, odpútavajú ich od trápení spojených s chorobou, optimisticky ich naladia, čo výrazne prispieva k ich psychickej pohode,

a tým aj k úspešnej liečbe. Mnohé deti ležia v nemocnici dlhé mesiace, niekedy i rok, dva, zápasia s ťažkými onkologickými chorobami, musia sa vyrovnáť s novou situáciou, s novým prostredím s následkami liečby, čo prináša množstvo negatívnych emócií, ako sú stres, strach, úzkosť, a iné zábrany spôsobené chorobou. Program je povzbudivý nielen po citovej stránke, ale obohacujúci i po stránke intelektuálnej.

Autorkou a realizátorkou tohto projektu je už viac ako 15 rokov Mgr. Lýdia Baranová zo Slovenskej Lupače. Začala s touto prácou medzi prvými a vždy sa jej podarilo zohnať finančné prostriedky na to, aby zabezpečila vy-

stúpenia v nemocnici aspoň 2 x do mesiaca. 2 roky financovala v Banskej Bystrici i Červené Nosy a teraz navštevujú malých pacientov 2 x do týždňa.

Rada Európy zdôrazňuje význam a naplnenie kultúrnych práv pri upevňovaní procesu sociálnej súdržnosti a slobody jednotlivca osobnostne sa rozvíjať počas celého života, možnosť každého aktívne sa zúčastňovať životnej spoločnosti ako jej úplný člen. Starostlivosť a ochrana kultúry znevýhodnených skupín obyvateľstva je znakom vysokej úrovne sociálnej politiky štátu, rozvinutej demokracie, je znakom vyspelej občianskej spoločnosti nás všetkých.